

EV KAZALARININ TANIMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Dr. Elif ATEŞ
Dr. Turan SET

1. Tanımlar

Kaza beklenmedik bir anda, önceden planlanmamış ortaya çıkan yaralanmalara, can ve mal kayıplarına, fiziksel ve/veya mental hasara neden olan olaylara denir. Kaza hasar ile sonuçlanabilen aynı zamanda önlenebilen bir olaydır. Kazalar, meydana gelme yerlerine göre isimlendirilir; trafik kazaları, ev kazaları, iş kazaları, spor kazaları ve okul kazaları vb. Kaza bir konutun içinde veya konuta yakın çevrede gerçekleşiyorsa ev kazası olarak adlandırılır. Yaralanma, sakatlanma ve ölümlerle sonuçlanabilir.

2. Epidemiyoloji

Dünya sağlık örgütüne göre, kazaların %45'i evde, %30'u halka açık yerlerde, %14'ü iş yerlerinde %10'u yollarda gerçekleşmektedir. Ev kazaları tüm kazaların yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Ev kazalarının yaklaşık %10'u hospitalizasyon gerektirir ve bebek ölümlerinin başlıca nedenlerindedir. Dünyada düşme, yanık ve zehirlenmeler ev kazalarında mortalite ve morbiditenin en önemli sebepleridir. Türkiye'de 1-4 yaş arası çocuk ölüm nedenleri arasında kazalar dördüncü sırada yer almaktadır. Ev kazalarına bağlı ölümler, tüm ölümlerin %3'ünü, 18 yaş altı ölümlerin %26'sını oluşturmaktadır.

Kazalar özellikle gelişmekte olan ülkelerin, giderek artan bir halk sağlığı problemidir. Bu gerçeğe rağmen bu problem ile başa çıkmak için

yapılması gereken müdahaleler sınırlıdır. Bunun bir sebebi hakkında fazla epidemiyolojik veri olmaması ve kaza önleme programlarının yetersizliğidir.

3. Riskli bireyler

Ev kazalarının çoğunda hayatın uç yaşları sıklıkla etkilenmektedir. Bir uç yaş yaşlılar, diğeri çocuklar özellikle erken çocukluk dönemi (okul öncesi) dönem risk altındadır. Her gün 2000'den fazla çocuk önlenebilir kazalar nedeniyle hayatını kaybetmektedir.

Türkiye'de ev kazalarına ilişkin kesin bir sayı bulunmamakla birlikte, yapılan bir araştırmaya göre, tüm kazaların yaklaşık %18-25'ini ev kazaları oluşturmaktadır. 0-6 yaş grubu çocuklarda, ölümlerle sonuçlanan düşme olaylarının %50-80'i ev ortamında gerçekleşmektedir. Türkiye'de yapılan bir araştırma sonucuna göre ev kazalarının %36'sı düşme-kayma, %29'u yanma-haşlanma şeklinde olmuştur. Aynı çalışmada babaların artan eğitim düzeyleri ile kaza sıklığı arasında negatif ilişki gösterilmiştir. Geniş ailelerde yaşayan çocuklarda ev kazası geçirme sıklığı artmaktadır. Kazadan sonra ailelerin %27'si önlem almıştır.

Farklı yaş gruplarında farklı ev kazaları daha sık görülmektedir. Örneğin yabancı cisim yutmaları 10-12. aylarda, sıcak cisim yanıkları 13-15. aylarda, ilaç dışı zehirlenmeler 16-18. aylarda ve ilaç zehirlenmeleri 24-30. aylarda daha sık görülmektedir.

Tablo 1. (Devam)

Önlem	Yöntem	Yerler	Ek bilgi
	Temizlik malzemeleri	Orijinal kutusunda muhafaza edilmeli	
	Zehir danışma merkezi	Acil telefon numaralarına eklenmelidir	
Suda boğulmalar	Çocuklar suda ve etrafında iken yanında gözlemci bulunmalı	Banyo, küvet, vb.	Gözlemci dikkatini dağıtacak işler, okuma, telefonla konuşma yapmamalıdır
	Banyo bitince hemen suyu boşaltmak gerekir	Tuvalet kapakları kapalı olmalı Banyo ve çamaşırhane kapıları kapalı olmalıdır	
	Ev havuz parmaklıkları	En az 120 cm yüksekliğinde, havuzun dört tarafını çevreleyen parmaklık	

7. Yönetim ve sonuç:

Kazalar ve kazalar nedeniyle oluşan durumlarla baş etmede en etkili yöntem kazayı önlemektir. Gelişmekte olan ülkelerde çocukları ölümle sonuçlanan ev kazalarından koruma yetersizdir. Risk faktörlerinin ve risk gruplarının tanımlanması, risk gruplarına uygun eğitimlerin verilmesi, ev yapı malzemelerinin kalitesi ve güvenliğinin kanun yapımcılar tarafından düzenlenmesi, güvenli ev alet ve malzemelerinin temini çocukların ev kazaları nedeniyle ölümlerini azaltacaktır. Kazalardan korunmak için çocukların bakımından sorumlu bireylere eğitim, kanunlar ve çevresel düzenlemeler gereklidir. Evde alınabilecek güvenlik tedbirleri ve bu tedbirler alındığı halde gelişebilen kazaların olması halinde, yapılabilecek ilk yardım bilgileri hakkında bakımdan sorumlu bireylerin eğitilmesi gereklidir.

Kaynaklar

- Asirdizer M, Yavuz MS, Albek E, Canturk G. Infant and adolescent deaths in Istanbul due to home accidents. *Turkish J Pediatr* 2005; 47(2):141-149.
- Bahadır GB, Oral A, Güven A. Çocukluk Çağı Travmaları ve Önlenmesinde Korumacı Hekimlik Rolü. *TAF Preventive Medicine Bulletin* 2011; 10(2):243-250.
- Forjuoh SN, Li GH. A review of successful transport and home injury interventions to guide developing countries. *Soc Sci Med* 1996; 43(11):1551-1560.
- Güler Ç, Çobanoğlu Z. Kazalar ve Önlenmesi. *Çevre Sayısı Temek Kaynak Dizisi* 2001; 13.
- Hjern A, Ringback-Weitof G, Andersson R. Socio-demographic risk factors for home-type injuries in Swedish infants and toddlers. *Acta Paediatr* 2001; 90(1):61-68.

Home Safety Tips. 2015 Safe Kids Worldwide. https://www.safekids.org/safetytips/field_venues/home.

Köse OÖ, Bakırcı N. Çocuklarda ev kazaları. *X Ulusal Halk Sağlığı Kongresi* 2007; 6-8.

Morrongiello BA, Ondejko L, Littlejohn A. Understanding toddlers' in-home injuries: I. Context, correlates, and determinants. *J Pediatr Psychol* 2004; 29(6):415-431.

Morrongiello BA, Ondejko L, Littlejohn A. Understanding toddlers' in-home injuries: II. Examining parental strategies, and their efficacy, for managing child injury risk. *J Pediatr Psychol* 2004; 29(6):433-446.

Sminkey L. World report on child injury prevention. *Injury Prev* 2008; 14(1):69-69.

Sütölk Z, Savaş N, Demirhindi H, Özden N, Akbaba M. Çukurova üniversitesi tıp fakültesi büyük acil servisine ev kazaları nedeniyle başvuranların etiyolojik ve demografik özellikleri. *Toplum Hekimliği Bülteni* 2007; 26(2):29-34.

Turan T, Altundağ Dünder S, Yorgancı M, Yildirim Z. 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazalarının önlenmesi. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi* 2010; 16(6):552-557.